

Ágasvár '97

Az idei nyár időjárása nem kényeztette el az amatőrcsillagászokat. Néha egy-egy hétre kiderült az ég, de általában rossz idők jártak — így volt ez idei táborunkon is. Szemerkélő esőben sétáltunk föl Ágasvárra, és a következő napon sem fordult jobbra az idő. Vizes réten sátrat verni, majd éjszaka a felhőket bámulni nem valami kedélyes időtöltés, és ez rá is nyomta bélyegét a tábor hangulatára. Idén, akárcsak tavaly, nagyon sokan érkeztek sátorral, de a turistaház férőhelyei is gyorsan megteltek. Olyan sokan jelentkeztek rendezvényünkre, hogy jónéhány érdeklődőt sajnos vissza kellett utasítanunk. Mint kiderült, a miénk volt az egyik legolcsóbb — ha nem a legolcsóbb — a nyári táborok között. Volt olyan szülő, aki kifejezetten azért küldte hozzánk a gyereket, mert ennél olcsóbb nyári táborozási lehetőséget sehol sem talált...

Sok érdeklődővel és sok felhővel indult a program. Bár hétfő után már javult az idő, gyakran kellett számolni vonuló felhőzettel, ami megkeserítette a fotósok munkáját. Legjobb átlátszóságú egünket egy váratlan hajnali derülés hozta: a határmagnitúdó 7,0 volt, talán még annál is jobb. Ekkorra azonban a többség megunta az éjjeli virrasztást, és nyugovóra tért. Aki azonban nem várt csodára, annak az éjszakák nagy részében akadt látnivaló az égen. Bár gyakran pára takarta a horizonthoz közeli területeket, egy-egy tisztább alkalommal volt mit nézni a Tejút déli részén. Két éjszakán is rendkívül nyugodt ég mellett tanulmányozhattuk a Szaturnusz C gyűrűjét a Szitkay-féle 15,5 cm-es refraktoral.

Táborunk legnagyobb műszere Szitkay Gábor 44,5 cm-es Dobsonja volt, amely ezentúl az ágasvári MCSE szálláshelyen marad. Legnagyobb lensés távcsövünk idén is Szitkay Gábor 15,5 cm-es Starfire-refraktora volt, mellyel még napközben is akadt nézniláló: a Vénusz és a Polaris. Nappal a már megszokott előadások zajlottak az ebédlőben. Bár a hét elején még szűkösnek bizonyult a hely, az utolsó napokra már csak az igazi érdeklődők maradtak, így mindenki helyet tudott foglalni. Nagy sikere volt a Kiss László által készített észlelési útmutatónak, amely néhány, a tábor alatt látható fedési változó minimumának megfigyeléséhez nyújtott útmutatást és pontos térképet. Szabó Gyula is felkészülten érkezett: olyan keresőtérképeket osztogatott, melyek a Sagittarius-vidék Messier-objektumainak felkeresését könnyítették meg. További meglepetéssel szolgált Kolláth Zoltán előadása, aki csak egy napra tudott táborunkba látogatni. Többen aggódtunk amiatt, hogy mennyire lesz érthető a tábor elején egy ilyen „magasabb szintű” előadás, azonban kellemesen csalódtunk. Csaba György csillagászati totót készített. Igaz, 13+1 találat nem született, de azok öten, akik 12 helyes választ ikszeltek be, különféle ajándékokat kaptak. Az Űrdiszkóra — azaz zenés diavetítésre — ezúttal a szabad ég alatt, a szürkületben kerítettünk sort (ekkora tömeg nem fért volna el az ebédlőben).

Mint az már rendszeré vált, két hosszabb kirándulást is szerveztünk. Kedden Hollóköz és a hollóközi várat néztük meg, majd Salgótarjánba látogattunk. A szerencsésebbek a strandot választották ingyen csúszdával, a pechesebbek a Gedőc-tetői Csillagvizsgáló felé vették útjukat. A hegy tetején azonban zárt kapu várta őket — nem igazán sikerült az időpont-egyeztetés a helyi amatőrökkel. Szerdán a néhány kilométerre lévő Piszkestetői Observatóriumba sétáltunk el, hazafelé útba ejtve néhány fagyizót és palacsintázót. Bár Ágasváron nincs hálózati áram, az áramfejlesztő révén délután és este diákat vetíthettünk és számítógépes bemutatót tarthattunk.

Távcsöves csendélet. Az új, 38 cm-es MCSE-Dobson a kép jobb szélén látható (a fehér színű, rácsos tubusú távcső)

Pénteken véget ért az ifjúsági tábor, haza is ment egy buszra való fiatal, de ez nem látszott meg a tábor népeességén, hiszen megkezdődött a Meteor '97 Távcsöves Találkozó. Az észlelőrétegen tovább nőtt a távcsövek és a sátrak száma (összesen 75 sátrat számoltunk össze, ellenben a műszerekről ezúttal sem készült statisztika). A nagy távcsövek között említést érdemel az Almási-Csatlós-Horváth-Réti-Rózsa koprodukcióban készült új, 38 cm-es MCSE-Dobson. A rácsos szerkezetű távcső mechanikai részeit Horváth Marcell, Réti Lajos és Rózsa Ferenc készítette, a főtüköröt Csatlós Géza csiszolta, míg a segédtükör Almási Csaba munkáját dicséri. Ime egy szép példa az egyesületi tagok összefogására! Az új távcső — elképzelésünk szerint — Ráktanyán nyer állandó elhelyezést. Pelyhe József ezúttal vadonatúj, 40 cm-es Orion gyártmányú Dobsonnal érkezett. A szép kivitelű távcsövet méltán állta körül az érdeklődők serege. Mindezekhez képest szinte eltörpült Horváth Marcell régi, 30 cm-es Dobsonja.

A hétvége résztvevői megismerkedhettek Rózsa Ferenc 100/1000-es, igen szép kivitelű refraktorával éppúgy, mint Peitl Tibor fantasztikus leképezésű 100/500-as Genesis apokromátjával. Babcsán Gábor legújabb szerzeményével, egy 21 cm-es Takahashi Cassegrainnel ejtette ánuulatba az efféle látványosságokhoz nem szokott amatőröket. Láthattunk persze szerényebb megjelenésű távcsöveket is. Papp Sándor pl. elhozta 24,4 cm-es Newton-reflektorát, amely ugyan kevesek figyelmét keltette fel, de azért nem árt tudni, hogy ezzel a távcsővel több észlelés született eddig, mint a réten felhalmozott összes többivel együttléve...

A hétvége programja a terveknek megfelelően zajlott, egyedül az úrdiskózt kellett az ebédlőben megtartanunk, az eső miatt. Szerencsére a közönség jól tűrte a szűkös viszonyokat, nem túlzás azt állítani, hogy még a csilláron is lógtak...

Nem várt sikere volt a magyarországi bemutató csillagvizsgálókkal foglalkozó blokknak, elsősorban azért, mert kiderült, hogy az ország minden pontjáról érkeztek amatőrök, akik elmondhatták, miként működik lakóhelyük csillagdája. (Örvendétes,

hogy ebben a programban milyen sok „régimotoros” vett részt.) A helyi gondokon persze az ilyen fórumok aligha segítenek, de legalább mindenki kiönthette a lelkét.

Az elmúlt években állandó problémát jelentett a víz, illetve annak hiánya. Idén a vízellátást jótékonyan segítette egy 1 m³-es tartály, mellyel naponta többször is szállítottak ivóvizet a tábor számára. Leszámítva egy „majdnem lábtörést”, idén kevesebb probléma volt a táborban, mint pl. tavaly, pedig a 250 résztvevővel új rekordot sikerült beállítanunk. Idén a parkolással sem volt gond, mindenki belátta, hogy a réten nem férnek el egyszerre a távcsövek, a sátrak és az autók. A sátorozók életét ugyancsak megkeserítette néhány kölyökróka, „akik” szisztematikusan lopkodták a kint hagyott cipőket, papucsokat. A lábbelik egy része később megkerült, azonban azok a Sterne und Weltraum számok, amelyek Szitkay Gábor helyezte el az ebédlőben (olvasótermi jelleggel), szinte az utolsó példányig eltűntek. A becsületes megtalálók az MCSE címére küldhetik a megkerült számokat.

A tábor lebonyolításában nyújtott segítségükért külön köszönetet érdemel Bakos Gáspár, Csaba György Gábor, Juhász János, Kiss László, Kocsis Beáta, Montvai György, Sárnecky Krisztián, Szabó Gyula, Szitkay Gábor, Tepliczky István, Zseli József, az MTA Csillagászati Kutatóintézete — és még sokan mások.

Az idei ágasvári tábort a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, továbbá a Budapest Főváros XI. ker. Önkormányzat Tábori Alap Bizottsága támogatta.

Mindazok, akiknek megnyerte tetszését az ágasvári égbolt, bármelyik újhoidas hétvégén élhetnek az észlelési lehetőséggel. Különösképpen ajánljuk az október 22–26. (Ágasvári őszi '97), ill. a december 27–január 1. (Ágasvári téli '97) közötti időszakokat. Lassanként bővíül az ágasvári műszerpark is, a már említett nagy Dobson-távcső mellett egy 9 cm-es refraktor és egy 11 cm-es Newton-teleszkóp (Mizár) is tagjaink rendelkezésére áll (utóbbi Montvai György jóvoltából). Természetesen ha csak tehetik, hozzanak saját távcsövet is!

Az Ifjúsági Tábor előadásai

Mizser–Kereszturi: Bevezető, az MCSE rendezvényei
Csaba György: Csillagászati alapismeretek
Kolláth Zoltán: Észleljük a káoszt!
Csaba György: Távcsövek, távcsőtípusok
Csaba György: Mit mondanak a csillagok?
Kereszturi Ákos: Otthonunk a Naprendszer
Kiss László: Asztrofizikai bevezető
Bakos Gáspár: A mély-ég objektumok világa
Szabó Gyula: Mély-ég objektumok a Sagittariusban
Csaba György: A csillagászat története
Sárnecky Krisztián: Halley, Hyakutake, Hale–Bopp — híres hajascsillagok
Kiss László: Változócsillagok
Spányi Péter: Irány a Mars!
Kereszturi Ákos: Építsünk Világegyetemet!
Csaba György: A legközelebi csillag
Mizser Attila: Sötétség délben

A Meteor '97 Távcsöves Találkozó programjából

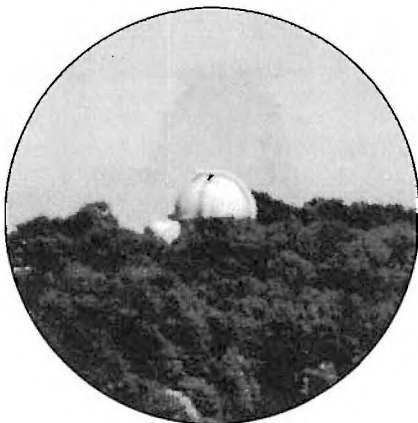
Mizser Attila: Ágasvártól Ágasvárig — MCSE-krónika
Kereszturi Ákos: A csillagászat újdonságai
Hihetetlen történetek — bemutató csillagvizsgálóink 50 éve
Kiss László: Új perspektívák a változócsillagászatban
Rózsa Ferenc (Bakos C. és Sárnecky K. közreműködésével): Asztrofotós lettem
Gyenyisz Péter: Angliai útiélmények
Sárnecky Krisztián: Amit nem lehet megenni: a Hale–Bopp-üstökös
„Úrdiszkó” az elmúlt év asztrofotós terméséből

KERESZTURI ÁKOS–MIZSER ATTILA

Ágasvári ősz '97

Október 22–26. között őszi észlelőtábor szervezünk az ágasvári turistaházban! Az egyre hosszabb, de még nem dermesztő mátrai éjszakákban megfigyeljük az őszi égbolt látnivalóit (Jupiter, Szaturnusz, mély-ég objektumok), észleljük az Orionidák meteorrajt és a fogyó Hold érdekesebb alakzatait stb. A résztvevők számára előadásokat tartunk az észlelhető objektumtípusokról és a csillagászat aktuális kérdéseiről.

A részvételi díj (turistaházi szállás + napi kétszeri étkezés) tagoknak 4000 Ft, nem tagoknak 5000 Ft, akik nem kérnek étkezést, azok számára 1600 Ft (nem tagoknak 2000 Ft). Jelentkezés és további felvilágosítás Mizser Attila főtitkárnál (Magyar Csillagászati Egyesület, 1461 Budapest, Pf. 219.; tel.: 186-2313, e-mail: mzs@mcse.hu).

Ágasvári tél '97

1997. december 27. és 1998. január 1. között téli észlelőtábor tartunk az ágasvári turistaházban! Kihasználva a kedvező holdfázist (újhold: december 29-én) és az év leghosszabb éjszakáit, megfigyeléseket végzünk a Magyar Csillagászati Egyesület távcsöveivel és saját műszerekkel. Ködös, párás időben még arra is esélyünk van, hogy a ködtenger fölött, ragyogó, tiszta időben észleljünk, működben városlakó honfitársaink a szmogban szenvednek. A lehetséges észlelési programok: a téli csillagképek mély-ég objektumai, a téli Tejút megfigyelése, bolygók (Vénusz, Jupiter, Szaturnusz, Merkúr), 23 órás holdsarló dec. 30-án, az év „első meteorjának” észlelése január 1-jén...

A részvételi díj (turistaházi szállás + napi kétszeri étkezés) tagoknak 6000 Ft, nem tagoknak 7000 Ft. Elszállásolás 4 és 12 ágyas szobákban. Javasoljuk, hogy mindenki hozzon hálózsákot (ágyneműt a turistaház biztosít csekély térítés ellenében). Az ellátás félpanziós, bőséges reggelivel és vacsorával. A turistaházban állandó büfé üzemel. A részvételi díj magában foglalja a szállás, a napi kétszeri étkezés és a szilveszteri asztro-vacsora díját. Csak olyanok jelentkezését fogadjuk el, akik étkezést is igényelnek. Jelentkezés és további felvilágosítás Mizser Attila főtitkárnál (Magyar Csillagászati Egyesület, 1461 Budapest, Pf. 219.; tel.: 186-2313, e-mail: mzs@mcse.hu).